

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie**

Warszawa, dnia 23 grudnia 2009 r.

**Pani
Elżbieta Nawrocka
Dyrektor
Mazowieckiego Centrum Zdrowia
Publicznego**

LWA-410-40-01/2009

P/09/094

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 *ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli*¹, zwanej dalej *ustawą o NIK*, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie przeprowadziła w Mazowieckim Centrum Zdrowia Publicznego, zwanym dalej „Centrum”, kontrolę systemu kształcenia oraz przygotowania do zawodów pielęgniarki, położnej i ratownika medycznego w latach 2006-2009.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 10 grudnia 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 *ustawy o NIK*, przekazuje Pani Dyrektor niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność Centrum w latach 2006-2009 w zakresie kształcenia i podnoszenia kwalifikacji pielęgniarek, położnych i ratowników medycznych. Centrum ograniczyło się jedynie do zbierania i agregowania danych statystycznych odnośnie zatrudnienia ww. pracowników medycznych na terenie województwa mazowieckiego. Nie wykonywano analiz oraz nie przedstawiano wniosków odzwierciedlających potrzeby kadrowe regionu.

1. Według danych statystycznych, którymi dysponowało Centrum, w województwie mazowieckim liczba zatrudnionych pielęgniarek na koniec 2008 r. wynosiła 29 226, w porówna-

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

niu do 2006 r. stan ten wzrósł o 8%, a w porównaniu do 2007 r. o 2,4%. Wykształcenie wyższe w 2008 r. posiadało 4 589 osób (15,7% wszystkich zatrudnionych), w tym 3,1% magisterskie; w 2006 r. 1 140 osób tj. 4,2% zatrudnionych; w 2007 r. 3 252 osób tj. 11,4% zatrudnionych, w tym 3,7% magisterskie.

Liczba zatrudnionych położnych na koniec 2008 r. wynosiła 3 336, w porównaniu do 2006 r. stan ten wzrósł o 11,2%, a do roku 2007 o 3,5%. Wykształcenie wyższe w 2008 r. posiadało 677 osób (20,3% ogółu zatrudnionych), w tym 3% magisterskie; w 2006 r. 93 osoby (3,1% ogółu zatrudnionych), w 2007 r. 436 osób (13,5% ogółu zatrudnionych), tym 1,9% magisterskie.

Liczba zatrudnionych ratowników medycznych na koniec 2008 r. wynosiła 1 076 , w porównaniu do 2006 r. stan ten wzrósł o 67,9%, a do roku 2007 o 15,6%.

2. Najwyższa Izba Kontroli nie wnosi uwag do zbierania i przetwarzania danych o zatrudnieniu pielęgniarek, położnych i ratowników medycznych na terenie województwa mazowieckiego. Negatywna ocena NIK dotyczy sposobu wykorzystania tych danych przez Centrum. Zdaniem NIK istotną przyczyną niewykorzystywania posiadanych danych i niepełnej realizacji zadań statutowych był brak inicjatywy i koncepcji oddziaływania na zatrudnianie personelu medycznego w województwie mazowieckim.

2.1. Z ustaleń kontroli wynika, że nie były wypełniane zadania określone w § 3 ust. 1 pkt. 1, 6, 8 *Statutu Centrum*², w zakresie:

- gromadzenia i przetwarzania danych o stanie zdrowia ludności województwa mazowieckiego, badania efektywności funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej i formułowania wniosków naprawczych przygotowywanych na podstawie analiz statystyczno-epidemiologicznych;
- inicjowania i współuczestniczenia w badaniach mających na celu poprawę zdrowia ludności i organizacji opieki zdrowotnej;
- inicjowania i koordynowania realizacji Narodowego Programu Zdrowia na szczeblu województwa mazowieckiego.

2.2. W ocenie NIK, zebrane przez Centrum dane demograficzne oraz wiedza o stanie zdrowia ludności na Mazowszu, a także o systemie opieki zdrowotnej, nie była wystarczająco wykorzystywana dla tworzenia warunków poprawy dostępu do świadczeń udzielanych przez pielęgniarki, położne i ratowników medycznych. W sporządzanym corocznie dokumencie *Ocena zabezpieczenia opieki zdrowotnej w województwie mazowieckim* zamieszczano jedynie

---

² Załącznik do zarządzenia nr 285 Wojewody Mazowieckiego z dnia 21 listopada 2006 r.

dane statystyczne, nie dokonywano natomiast analiz i ocen, m.in. o stopniu wystarczalności zatrudnienia pracowników medycznych pod względem ich liczby i kwalifikacji. Opracowania te nie zawierały także wniosków dotyczących niezbędnych działań, krótko i długoterminowych, dla poprawy dostępu do świadczeń zdrowotnych.

W dokumencie *Analiza zapotrzebowania na kształcenie podyplomowe pielęgniarek i położnych na lata 2007-2013* zestawiono jedynie wyniki ankiety, na którą odpowiedziało zaledwie 11,6% spośród 2 206 zakładów opieki zdrowotnej³. Działania Centrum ograniczyły się do rozesłania ankiety (opracowanej przez Naczelną Radę Pielęgniarek i Położnych). Zdaniem NIK, powstały dokument nie miał walorów analizy. Wyników ankiety nie można ekstrapolować na wszystkie jednostki województwa mazowieckiego, ponieważ odpowiedzi respondentów nie były reprezentatywne dla całego województwa. W konsekwencji nie zostało określone zapotrzebowanie na kształcenie podyplomowe pielęgniarek i położnych. Centrum nie opracowało, z własnej inicjatywy, żadnego innego dokumentu dotyczącego zapotrzebowania na kształcenie pielęgniarek, położnych i ratowników medycznych.

2.3. W badanym okresie Centrum współpracowało z instytucjami uczestniczącymi w systemie kształcenia pielęgniarek, położnych i ratowników medycznych, w tym z Wojewodą Mazowieckim, Ministrem Zdrowia, organami samorządu terytorialnego, instytutami naukowo-badawczymi i wyższymi uczelniami medycznymi oraz zakładami opieki zdrowotnej.

Zdaniem NIK wymiana informacji pomiędzy Centrum a jednostkami administracji rządowej i samorządowej odpowiedzialnymi za system ochrony zdrowia, była niewystarczająca (m.in. nie formuowano wniosków i rekomendacji do konkretnych grup adresatów; np. ZOZ i ich organów założycielskich oraz Narodowego Funduszu Zdrowia).

3. W kontrolowanym okresie, Centrum (jako jedyny odbiorca) nie wykorzystywało w pełni raportów rocznych sporządzanych przez konsultantów wojewódzkich powołanych przez Wojewodę Mazowieckiego⁴ w zakresie pielęgniarstwa i położnictwa. Raporty te, zawierające informacje o sytuacji w poszczególnych zawodach medycznych, w tym o niedoborach kadrowych, nie były w pełni uwzględniane przez Centrum (m.in. do ocen i analiz umożliwiających sporządzanie prognoz oraz do formułowania wniosków naprawczych w tym zakresie).

NIK krytycznie ocenia niewykorzystanie i nieprzekazanie Wojewodzie Mazowieckiemu, odpowiedzialnemu za funkcjonowanie ratownictwa medycznego na terenie wojewódz-

---

³ Zwanych dalej ZOZ

⁴ Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o konsultantach w ochronie zdrowia (Dz. U. z 2009 r. Nr 52, poz. 419).

stwa⁵, informacji przekazywanej przez konsultanta w dziedzinie medycyny ratunkowej. W raportach Konsultant określił i zdefiniował problemy w zakresie kształcenia ratowników medycznych oraz wskazał na konieczność sformułowania wniosków naprawczych. Centrum pominęło te kwestie w zbiorczych informatorach z raportów konsultantów przekazywanych Wojewodzie, a także nie udostępniło tych informacji innym odbiorcom.

4. W latach 2006-2009, w ramach sprawowanego nadzoru, Centrum przeprowadziło łącznie 2 136 kontroli w zakładach opieki zdrowotnej na terenie województwa mazowieckiego, z czego w 42 kontrole dotyczyły problematyki zatrudnienia personelu medycznego. W 9 przypadkach, po stwierdzeniu niewystarczającego poziomu zatrudnienia pielęgniarek i położnych, Centrum zaleciło kontrolowanym podmiotom opracowanie i wdrożenie norm zgodnie z przepisami *rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 1999 r. w sprawie sposobu ustalania minimalnych norm zatrudnienia pielęgniarek i położnych w zakładach opieki zdrowotnej*⁶. Centrum, w przeprowadzanych kontrolach, nie badało sposobu opracowania i wdrożenia norm oraz zgodności stanu zatrudnienia z przyjętymi normami.

W ocenie NIK Centrum nie wykorzystywało swoich uprawnień określonych w ust. 1 pkt 1 i 2 załącznika do porozumienia z dnia 21 listopada 2006 r., zawartego z Wojewodą Mazowieckim, związanych z prowadzeniem rejestru zakładów opieki zdrowotnej. Kontrole Centrum ograniczono do formalnego sprawdzenia wydania zarządzeń przez dyrektorów ZOZ o przyjęciu norm, natomiast nie badano faktycznego stanu zatrudnienia.

Centrum nie wykorzystywało uprawnień organu prowadzącego rejestr, w imieniu Wojewody, wynikających z art. 15 ust. 1 *ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej*⁷ umożliwiających egzekwowanie usunięcia uchybień przez zakład opieki zdrowotnej - w przypadkach naruszania przepisów o wykonywaniu zawodów medycznych (m.in. sprawdzania i przestrzegania obowiązku opracowania norm zatrudnienia przez zakłady opieki zdrowotnej).

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Wykorzystywanie posiadanych danych statystycznych i innych materiałów, w tym raportów konsultantów, do sporządzania analiz, ocen, prognoz, wniosków oraz rekomendacji dla zakładów opieki zdrowotnej i ich organów założycielskich - zmierzających do poprawy dostępności świadczeń zdrowotnych.

⁵ Zgodnie z art. 19 *ustawy z dnia 8 września 2006 r. o państwowym ratownictwie medycznym* (Dz. U. z 2009 r. Nr 11 poz. 59 ze zm.).

⁶ Dz. U. Nr 111, poz. 1314

⁷ Dz. U. z 2007 r. Nr 14, poz. 89 ze zm.

2. Uwzględnianie w prowadzonych kontrolach, rzeczywistego stanu zatrudnienia w odniesieniu do przyjętych norm w zakładach opieki zdrowotnej.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 *ustawy o NIK*, zwraca się do Pani Dyrektor o przedstawienie w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia kontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 *ustawy o NIK*, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Pani Dyrektor prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 *ustawy o NIK*, termin nadesłania informacji, o której wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

p.o. WICEDYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli

Sławomir Grzelak